

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів вищої
освіти за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної та заочної форм навчання

2024

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання /Укладач: В.Г. Бабенко-Левада, - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024. – 28 с.

Укладач: к.е.н., доцент В.Г. Бабенко-Левада

Рецензент: к.е.н., доцент О.В.Губарь

Відповідальний за випуск: к.е.н., доцент Н.Г.Фатюха

Затверджено
на засіданні кафедри
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Протокол № 13 від 19.06.2024 р.

Рекомендовано
до видання НМК ФЕУ
Протокол № 5 від 28.06.2024 р.

ЗМІСТ

Передмова	4
<i>Практичне заняття № 1. Страхова послуга та особливості її реалізації</i>	5
<i>Практичне заняття № 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди</i>	6
<i>Практичне заняття № 3. Страхування життя і пенсій</i>	7
<i>Практичне заняття № 4. Страхування від нещасних випадків</i>	10
<i>Практичне заняття № 5. Медичне страхування</i>	14
<i>Практичне заняття № 6. Страхування майна та відповідальності підприємств</i>	18
<i>Практичне заняття № 7. Страхування технічних ризиків</i>	20
<i>Практичне заняття № 8. Страхування фінансово-кредитних ризиків</i>	24
Рекомендована література	27

ПЕРЕДМОВА

Практичні заняття є одним із найважливіших процесів і етапів навчального процесу. Вони сприяють опануванню теоретичними матеріалами лекційних занять та взагалі поглиблюють знання із дисципліни. Відповідно заняття вимагають до себе особливої уваги і викладачів, і студентів.

Приступати до практичних занять необхідно лише після лекційних занять з відповідної теми, а також після закріплення студентами знань при самостійному опрацюванні матеріалів.

Практичні заняття можуть проводитися під керівництвом викладача чи асистента в аудиторії, а також як домашні заняття студентів,

Завдання для практичних занять передбачені в розрізі всіх тем, що встановлені стандартом вищої школи і, зокрема, анотацією дисципліни. Завдання до кожної теми містять задачі та тести.

У задачах надається інформація із питань конкретної теми із цифровими показниками та пояснення, які операції із цією інформацією необхідно здійснити, які показники визначити, який виконати аналіз, які зробити висновки тощо. Якщо методика вирішення задачі вимагає особливого тлумачення, то до неї надаються розширені методичні вказівки і пояснення. При вирішенні такої задачі необхідно керуватися цими методичними вказівками.

У завданнях для практичних занять подаються тести, які містять питання із теми дисципліни та пропонуються кілька варіантів відповіді, із яких необхідно вибрати правильний.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

СТРАХОВА ПОСЛУГА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

План семінарського заняття

1. Страхова послуга як специфічний товар.
2. Аналіз стану основних показників розвитку ринку страхових послуг.
3. Перспективи розвитку ринку страхових послуг
4. Правове забезпечення ринку страхових послуг.

Теми рефератів

1. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування
2. Порівняння ринку страхових послуг України зі страховими ринками розвинутих країн світу.
3. Страхове право України.
4. Необхідність й значення державного регулювання страхової діяльності.
5. Світовий досвід щодо регулювання страхової діяльності.

Контрольні запитання

1. Які основні послуги надають страхові компанії?
2. У чому полягають специфічні властивості страхової послуги як товару?
3. Які принципи функціонування ринку страхових послуг?
4. Які основні умови інтенсивного розвитку ринку страхових послуг в Україні?
5. Охарактеризуйте страхові послуги, що надаються страховими компаніями.
6. Якими показниками характеризуються рівень розвитку ринку страхових послуг?
7. Якими об'єктивними причинами зумовлена необхідність правового регулювання ринку страхових послуг в Україні?
8. Назвіть методи правового регулювання страхової діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ТА ВЕДЕННЯ СТРАХОВОЇ УГОДИ

План семінарського заняття

1. Етапи проходження страхової угоди.
2. Основні умови укладання договору страхування.
3. Порядок укладання договору страхування.
4. Порядок зміни і припинення дії договору страхування.
5. Правила страхування.

Теми рефератів

1. Вимоги вітчизняного законодавства щодо договорів страхування життя.
2. Права та обов'язки сторін при укладанні договору страхування
3. Вирішення спорів і припинення дії договору страхування.
4. Контроль за виконанням умов договору страхування.
5. Порядок підготовки та укладання страхового договору.

Контрольні запитання

1. У яких випадках дія договору страхування припиняється?
2. Чи є різниця між страховим договором та страховим полісом?
3. Які основні пункти містить договір страхування?
4. Коли набирає чинності договір страхування?
5. Охарактеризувати процедуру підготовки та укладання договору.
6. Чи існує в Україні універсальний договір страхування для всіх видів страхування?
7. Чи може страхова сума в договорі майнового страхування перевищувати дійсну вартість майна?
8. Які документи повинен надати страхувальник страховику при настанні страхового випадку?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ І ПЕНСІЙ

План семінарського заняття

1. Поняття особистого страхування та його класифікація.
2. Види страхування життя.
3. Змішане страхування життя.
4. Страхування пенсій.

Теми рефератів

1. Сучасний стан особистого страхування в Україні.
2. Страхування життя та його місце в галузі особистого страхування.
3. Характеристика основних видів страхування життя.
4. Страховий захист життя дітей.
5. Розвиток недержавного пенсійного страхування.
6. Зарубіжний досвід страхування життя та перспективи його впровадження в Україні.

Контрольні запитання

1. Проблеми розвитку особистого страхування в Україні та шляхи їх вирішення.
2. Що виступає об'єктом особистого страхування?
3. Які існують підгалузі в особистому страхуванні?
4. Обов'язкова та добровільна форми страхування в особистому страхуванні.
5. Страхування життя та основні його види.
6. Договори страхування ренти.
7. Недержавне пенсійне страхування.
8. Основні страхові ризики у змішаному страхуванні життя.
9. Обчислення механізму розрахунку тарифів зі страхування життя, а також вплив окремих факторів на обсяг виплат страхових сум.
10. Що таке дисконтування у страхуванні?
11. Коли застосовуються показники смертності?
12. Що таке інвестиційний дохід і як він визначається в особистому страхуванні?

Задачі

Задача 3.1. Використовуючи таблиці смертності, необхідно розрахувати одноразову нетто-ставку на дожиття терміном на 5 років при страховій сумі у 100 грн:

- а) громадянин А уклав договір страхування на дожиття до 20 років при нормі прибутковості 3%;
- б) громадянин В уклав договір страхування на дожиття до 45 років при нормі прибутковості 4%;
- в) громадянин С уклав договір страхування на дожиття до 65 років при нормі прибутковості 5%.

Задача 3.2. Використовуючи таблицю смертності, обчислити ймовірність того, що особа у віці 40 років:

- а) доживе до віку 60 років;
- б) помере, не доживши до віку 55 років;
- в) помере між 65 та 70 років.

Задача 3.3. Розрахувати одноразову ставку за договором страхування фізичної особи на випадок смерті.

Вік застрахованого - 50 років.

Термін страхування - 1 рік.

Страхова сума - 100 тис. грн.

Норма дохідності — 4%.

Питома вага навантаження у структурі брутто-ставки - 12%.

За даними таблиці смертності, до віку 50 років дожило 71057 осіб, кількість осіб, що померла у віці 50 років - 340, у віці 51 року - 375 осіб.

Задача 3.4. Розрахувати одноразову ставку за договором страхування фізичної особи на дожиття.

Вік застрахованого — 40 років.

Термін страхування — 20 років.

Страхова сума — 150 тис. грн.

Норма дохідності - 5 %.

Питома вага навантаження у структурі брутто-ставки - 14%. За даними таблиці смертності, до віку 40 років дожило 84124 осіб, до віку 60 років дожило 52218 осіб.

Задача 3.5. Громадянин М уклав договір добровільного страхування життя в «Аско Медсервіс» із помісячною сплатою внесків.

Страхова сума за договором становить 50000 грн. Страховий тариф-нетто - 12,5 грн. на 100 грн. страхової суми, а питома вага навантаження у структурі бруто-ставки 20%. Розмір інвестиційного доходу становить 1% Визначити:

- а) Страховий тариф-брутто
 - 1) на 1000 грн. страхової суми,
 - 2) на всю страхову суму,
- б) Розмір страхової суми, яку отримає застрахований:
 - 1) при закінченні дії договору,
 - 2) при народженні в сім'ї дитини,
 - 3) у випадку смерті матері.
 - 4) у випадку втрати працездатності протягом 30 днів.

Страхові виплати, згідно з договором страхування, здійснюються у відповідності до таблиці:

Таблиця - Сукупність ймовірних страхових випадків при настанні страхових подій

№ з/п	Страхові події	Розмір виплат (у % до страхової суми)
1	Досягнення застрахованою особою віку, визначеного договором страхування	100
2	Смерть застрахованої особи	100
3	Смерть партнера по шлюбу	50
4	Смерть дитини застрахованої особи	30
5	Смерть батьків застрахованої особи чи батьків партнера по шлюбу (за кожного)	20
6	Народження дитини у застрахованої особи	20
7	Смерть новонародженої дитини	10
8	Тимчасова непрацездатність застрахованої особи внаслідок нещасного випадку	0,2% за кожний день непрацездатності, але не більше 50% страхової суми

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

План семінарського заняття

1. Необхідність та значення страхового захисту громадян від нещасних випадків.
2. Форми та види страхування громадян від нещасних випадків.
3. Індивідуальне страхування від нещасних випадків.
4. Колективне страхування від нещасних випадків.

Теми рефератів

1. Обов'язкове та добровільне страхування від нещасних випадків в Україні.
2. Страховий захист дітей від нещасних випадків. Умови страхування.
3. Особливості страхування громадян від нещасних випадків, які перебувають за кордоном.

Контрольні запитання

1. Яка різниця між державним обов'язковим та обов'язковим страхування від нещасних випадків?
2. Якими є права та обов'язки страховика та страхувальника при добровільному страхуванні від нещасних випадків?
3. За яких умов страхова компанія звільняється від виплати страхового відшкодування при страхуванні від нещасних випадків?
4. Які документи повинен надати страхувальник страховику при настанні страхового випадку?
5. Від яких умов залежить розмір страхового платежу?
6. Що представляє собою нещасний випадок у страхуванні?
7. Які основні джерела сплати страхових платежів?
8. Назвіть основні види страхування від нещасних випадків.
9. Які основні умови укладення договору страхування від нещасних випадків?
10. Перерахуйте страхові випадки при страхуванні від нещасних випадків.

Задачі

Задача 4.1. Громадянин Д. уклав договір змішаного страхування життя в НАСК «Оранта» з річною сплатою внесків.

За узгодженням сторін страхова сума становить 20000 грн.

Термін дії договору - 5 років.

Вік застрахованого - 30 років.

Страховий внесок для страхувальників даного віку 14 грн. 10 коп. зі 100грн страхової суми.

У перший рік дії договору внаслідок нещасного випадку застрахований отримав травму й знаходився на лікуванні 130 днів, що підтверджено довідкою лікарсько-профілактичного закладу.

Згідно з правилами страхування, за кожний день лікування застрахованому виплачується 0,2% страхової суми.

Після річної дії договору застрахований помер у зв'язку зі скоєнням умисного злочину.

Визначити:

а) суму страхових платежів, яку повинен був сплати застрахований страховій організації;

б) розмір відшкодування у разі одержання травми;

в) розмір відшкодування у разі смерті застрахованого.

Задача 4.2. Промислове підприємство уклало договір страхування зі страховою компанією «Княжа» на страхування 30 працівників за страховим випадком отруєння хімічними речовинами.

Договір страхування укладено з умовою дії його протягом певного періоду часу: тільки під час виконання застрахованою Особою службових обов'язків (перебування на службі, виконання різного роду завдань, пов'язаних з певною небезпекою для життя здоров'я та працездатності людини).

Тарифна ставка за даними ризиками - 1,75 % страхової суми.

Страхова сума - 10000 грн на кожного застрахованого.

Впродовж терміну дії договору страхування на підприємстві постраждали три особи, що підтверджується відповідними довідками медичної установи:

а) одна особа втратила працездатність на 8%, яка виконувала роботу, не пов'язану із службовими обов'язками;

б) друга особа внаслідок нещасного випадку на виробництві загинула;

в) третя особа, перебуваючи у відряджені, втратила працездатність на 12% виконуючи завдання, яке поставило перед ним підприємство.

Визначити:

- а) суму страхових платежів;
- б) страхове відшкодування за результатами нещасних випадків.

Задача 4.3. Автоперевізник уклав договір страхування з обов'язкового страхування пасажирів із НАС'К «Оранта»

На автобус міжміського сполучення було продано V? квитки до кінцевого пункту вартістю 47 грн. кожний.

Страховий платіж встановлено договором у розмірі 1,5% від вартості квитка.

Згідно з правилами страхування, у разі тимчасової втрати працездатності застрахованим за кожну добу виплачується 0,2% страхової суми, але не більше 50% страхової суми

Визначити:

- а) величину страхових платежів по даному рейсу;
- б) суму страхового відшкодування, коли внаслідок ДТП:
 - двом пасажиром встановлено II групу інвалідності;
 - одному пасажиру встановлено I групу інвалідності;
 - один пасажир втратив працездатність й знаходився на стаціонарному лікуванні 27 днів та амбулаторному лікуванні 53 дні;
 - два пасажирини загинуло, один з яких мав право на безкоштовний проїзд та мав пільговий квиток.

Задача 4.4. Обласне управління охорони здоров'я уклало договір на один рік з НАС'К «Оранта» про обов'язкове страхування медичних працівників та інших осіб на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини.

Управління застрахувало за даним видом страхування 197 медичних працівників області.

До медичних закладів області звернулося чотири особи, які під час виконання професійних обов'язків постраждали, будучи застрахованими.

У результаті страхового випадку дві особи втратили працездатність під час виконання ними службових обов'язків: районні: лікар-вірусолог - на 39 днів та лаборант на - 43 дні.

Завідуючого лабораторією діагностики СНІДу визнано інвалідом I групи внаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання ним професійних обов'язків.

Лікар-стоматолог померла у результаті розвитку ВІЛ-інфекції внаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини. Середньорічна заробітна плата померлого становила 21783 грн. Дружина лікаря-стоматолога звернулася до страхової компанії на другий рік після настання страхового випадку.

Визначити:

- а) суму страхових платежів, які сплатило обласне управління;
- б) чи всім буде виплачено страхове відшкодування за результатами страхових випадків?

Задача 5. Районне підприємство ветеринарної медицини уклало договір на обов'язкове страхування життя й здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини із НАСК «Оранта».

Тарифна ставка визначена у розмірі 8% мінімальної заробітної плати.

Термін страхування - 1 рік.

Впродовж терміну страхування застрахований лікар здійснює лікувальні роботи у тваринництві, отримав травму й у результаті цього йому було надано II групу інвалідності. У результаті лікування травми страхова компанія виплатила застрахованому 5791 грн.

Однорічна заробітна плата застрахованого за останньою посадою, яку він займав до встановлення інвалідності становила 37239 грн.

Визначити:

- а) суму страхових платежів;
- б) страхове відшкодування по лікуванню травми та по інвалідності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Необхідність медичного страхування в Україні.
2. Умови проведення обов'язкового та добровільного страхування.
3. Страхування медичних витрат.
4. Страхування громадян, які виїжджають за кордон.

Теми рефератів

1. Медичне страхування: виникнення та розвиток.
2. Обов'язкове медичне страхування в Україні: «за» та «проти».
3. Проблеми й перспективи розвитку медичного страхування в Україні.
4. Медичне страхування іноземних громадян, які тимчасово перебувають в Україні.
5. Розкрити сутність програм медичного страхування:
 - а) програма «Екстрена медична допомога»;
 - б) програма «Комплексна медична допомога»;
 - в) програма «Сімейний поліс»;
 - г) програма «Медикаменти».

Контрольні запитання

1. За рахунок яких коштів фінансується державна система охорони здоров'я?
2. Поняття приватної страхової медицини.
3. Соціальне медичне страхування, його переваги та недоліки.
4. Основні напрямки розвитку медичного страхування.
5. Які основні завдання медичного страхування?
6. Основні аспекти медичного страхування.
7. Переваги та недоліки обов'язкового медичного страхування.
8. Як здійснюються страхові виплати у медичному страхуванні?
9. Від чого залежить встановлення групи здоров'я застрахованим особам?
10. Хто виступає реципієнтами системи обов'язкового медичного страхування?

11. Яка різниця між обов'язковим та добровільним медичним страхуванням?
12. Від чого залежить вартість медичних програм у медичному страхуванні?
13. Основні критерії оцінки медичного страхування у зарубіжних країнах.
14. Які характерні особливості організації системи медичного страхування у країнах світу?
15. В якій країні світу було вперше запроваджено медичне страхування?
16. Яку роль відіграють асианські компанії в міжнародному страхуванні?

Задачі

Задача 5.1. Фізична особа уклала договір добровільного медичного страхування за програмою «Медикаменти» зі страховою компанією. За програмою «Медикаменти», страховими ризиками є: забезпечення пацієнта лікарськими засобами для лікування гострих захворювань, ускладнень або загострень захворювань при амбулаторному лікуванні або лікуванні у стаціонарі.

Термін страхування - один рік.

Впродовж цього терміну особа перебувала один раз на стаціонарному лікуванні, де перенесла хірургічне втручання й використала 5285 грн. в т.ч. на медичні препарати - 3720 грн.

Перебуваючи на амбулаторному лікуванні два рази, фізична особа використала 2737 грн, в т.ч. на діагностування хвороби - 295 грн.

Страхова сума за даною програмою - 7000 грн.

Страховий тариф - 3 % страхової суми.

Визначити:

- а) суму страхових платежів;
- б) страхове відшкодування за програмою «Медикаменти».

Задача 5.2. Громадянин уклав договір добровільного медичного страхування за програмою «Сімейний поліс» на страхову суму 10000 грн.

Страховий тариф — 5 % страхової суми.

Обраний страховий ризик за даною програмою: медична евакуація у лікувально-профілактичний заклад для до обстеження: надання спеціалізованої медичної допомоги при гострих захворюваннях; загостреннях або ускладненнях хронічних захворювань, які загрожують життю на момент виклику бригади швидкої (невідкладної) медичної допомоги.

Термін страхування - один рік.

Впродовж цього терміну особа користувалася послугами машини швидкої допомоги для евакуація в ЛПЗ та наданням медичної допомоги, які загрозували життю на момент виклику бригади швидкої допомоги.

Під час лікування особа витратила на:

- дообстеження хвороби - 395 грн;
- виклики бригади швидкої допомоги та надання медичної допомоги - 3570 грн,
- евакуацію в ЛПЗ - 250 грн;
- лікування хронічної хвороби - 4875 грн;

Визначити:

- а) суму страхових платежів;
- б) страхове відшкодування за програмою «Сімейний поліс».

Задача 5.3. Сім'я: чоловік - 41 рік, дружина - 37 років, дитина - 13 років уклали договори добровільного страхування медичних витрат за програмою «Стаціонарне лікування».

Термін договору страхування - 12 місяців.

Страхова сума кожного застрахованого - 15000 грн.

За програмою «Стаціонарне лікування» страховик гарантує виплати страхової суми (її частини) шляхом оплати вартості медичної допомоги й медичних послуг, наданих застрахованій особі при стаціонарному лікуванні у відділеннях загального профілю та спеціалізованих відділеннях.

Під час дії договору страхування чоловік захворів та знаходився на стаціонарному лікуванні - 21 день, де витратив 5000 грн та на амбулаторному лікуванні -12 днів, де витратив 530 грн.

Визначити:

- а) суму страхових платежів;
- б) страхове відшкодування за програмою «Стаціонарне лікування»

Таблиця - Річні базові страхові тарифи за програмою «Стационарне лікування»

Вік у роках	Страховий тариф,%
1-14	8,5
15-40	6,5
41-55	7,0
56-65	8,5
Більше 65	9,5

Задача 5.4. Туристична фірма застрахувала групу туристів у кількості 30 чол. в СК «АСКО» на страхову суму 15 тис. \$ США кожного.

Термін перебування туристів за кордоном 10 днів.

Розмір страхового тарифу за один день перебування за кордоном для однієї особи - 0,55 \$ СПД. Для туристичної групи в СК передбачена знижка платежу у розмірі 20%.

Страхова компанія «АСКО» застосувала вікові обмеження при оформленні полюсів, зокрема, страхуванню не підлягають особи старше 75 років. Для осіб, старше 65 років використовується підвищуючий коефіцієнт - 1,5 до базових річних страхових тарифів.

Вікові дані туристів такі: 12 осіб були у віці до 50 років; 8 - у віці до 60 років; 6 - у віці до 65 років й 4 - старше 65 років.

Під час подорожі двоє туристів захворіли, і їм була надана невідкладна медична допомога. Один з туристів (віком -50 років) 5 днів знаходився на стаціонарному лікуванні. Вартість його лікування складала 3000 \$, вартість медикаментів для другого туриста - 1100 \$ США.

Визначити:

1. Розмір страхових платежів для туристичної групи.
2. Розмір виплат в результаті страхового випадку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

СТРАХУВАННЯ МАЙНА ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

План семінарського заняття

1. Сутність та значення страхового захисту майна громадян.
2. Страхування будівель, споруд та домашнього майна.
3. Страхування тварин у господарствах громадян.
4. Страхування цивільної відповідальності громадян.

Теми рефератів

1. Принципи страхового захисту власності громадян.
2. Страхові ризики при страхуванні майна громадян.
3. Добровільна та обов'язкова форми страхового захисту власності громадян.
4. Комплексні види страхування майна.
5. Міжнародний досвід страхування домашнього майна.

Контрольні запитання

1. З чим пов'язаний страховий інтерес громадян при страхуванні майна та відповідальності громадян?
2. Що включає в себе обсяг відповідальності страховика?
3. Від чого залежить розмір відшкодування при страхуванні майна та відповідальності громадян?
4. Яке майно фізичних осіб приймається на страхування?
5. Назвіть страхові ризики, на які страховик надає страховий захист від знищення або пошкодження майна.
6. Як визначається страхова сума при страхуванні майна громадян?
7. На яких умовах укладається договір страхування майна громадян?
8. За які ризики страховик не несе відповідальності при страхуванні майна громадян?
9. Якою є основна мета при обов'язковому страхуванні відповідальності власників собак та цивільної відповідальності громадян, які є власниками зброї?

10. Хто виступає суб'єктами та що є об'єктами при обов'язковому страхуванні відповідальності власників собак та цивільної відповідальності громадян, які є власниками зброї?
11. Що є страховим випадком та страховим ризиком при страхуванні відповідальності громадян?
12. Якою є страхова сума при страхуванні відповідальності громадян?
13. Як визначається страховий платіж при страхуванні відповідальності громадян?

Задачі

Задача 6.1. Громадянин уклав договір про охорону квартири за допомогою засобів сигналізації на суму 100 тис. грн та договір страхування на решту домашнього майна на суму 200 тис. грн

У період дії обох договорів була здійснена крадіжка, з квартири було викрадено майно на загальну суму 250 тис. грн, у г. ч. ювелірні вироби вартістю 20 тис. грн.

Органи внутрішніх справ, згідно з договором про охорону квартири, виплатили громадянину 80 тис. грн.

Ювелірні вироби не були застраховані за спеціальним договором.

Визначити розмір страхового відшкодування.

Задача 6.2. Власник квартири застрахував майно з урахуванням зносу на загальну суму 20000 грн. у т.ч. холодильник, вартістю 4000 грн. Розмір страхового тарифу - 0,6%. Під час пожежі повністю згорів холодильник. Раціональний строк його експлуатації - 10 років, відсоток зносу на день настання страхового випадку - 30% (використовувався 3 роки).

Визначити:

- а) розмір страхового платежу;
- б) страхового відшкодування.

Задача 6.3. Розрахувати розмір страхового відшкодування та страхового платежу, якщо суб'єкт підприємницької діяльності застрахував своє майно строком на один рік з відповідальністю за крадіжку зі зломом на суму 500 тис. грн.

Ставка страхового тарифу - 0,5 % від страхової суми.

Згідно умов страхування передбачена умовна франшиза у розмірі 1,5%, при якій надається знижка тарифу на 1,7%.

Фактичний збиток страхувальника - 1 5 тис. грн

Задача 6.4. Приватний підприємець застрахував розсадник плодового саду на площі 3 га.

Саджанці пошкоджені градом.

Повністю загинуло 5 тис. штук саджанців, а частково пошкоджено 2 500 штук.

Ціна однієї тисячі штук при укладанні договору страхування складала 5200 грн.

Середня кількість рослин на 1 га - 25 тис. штук. За даними бухгалтерського обліку, переочкування 2 500 тис. рослин складає 5 100 грн.

Договір укладений з умовною франшизою - 3 %.

Задача 6.5. Під час полювання стався нещасний випадок.

У результаті необережного поводження зі зброєю постраждали люди. При розслідуванні обставин трагедії з'ясувалося, що одна людина загинула, три громадянина отримали інвалідність I, II, та III групи інвалідності відповідно.

Визначити суми страхового відшкодування, які має виплатити страхова компанія за договором обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян, які є власниками зброї.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ

План семінарського заняття

1. Необхідність та значення страхування технічних ризиків.
2. Види страхування технічних ризиків.
3. Страхування будівельно-монтажних ризиків.
4. Страхування машин та обладнання.
5. Страхування електронного обладнання.

Теми рефератів

1. Умови страхування майна підприємств від технічних ризиків.

2. Міжнародна асоціація страховиків технічних ризиків (ІМІА).
3. Розвиток страхування електронних пристроїв (страхування ЕОМ).
4. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків (страхування CAR), історія його виникнення.
5. Страхування всіх монтажних ризиків (страхування EAR).

Контрольні запитання

1. Що є джерелом небезпеки при страхуванні технічних ризиків?
2. З чим пов'язане страхування технічних ризиків?
3. Які види страхування технічних ризиків ви знаєте?
4. Що означає термін «З відповідальністю за усі ризики»?
5. В яких випадках при страхуванні технічних ризиків страхова компанія не відшкодовує збитки?
6. Як визначається страхова сума при страхуванні будівельно-монтажних робіт?
7. Від яких факторів залежить страховий платіж при страхуванні технічних ризиків?
8. Що включають витрати на відновлення при страхуванні електронного обладнання?
9. Хто виступає суб'єктом при страхуванні технічних ризиків, і що є об'єктом такого страхування?
10. Які збитки відшкодовує страховик при страхуванні машин та обладнання від поломок?

Задачі

Задача 7.1. Будівельна організація «Мрія», яка є забудовником 150-ти квартирної житлового будинку, уклала договір страхування будівельно-монтажних ризиків з НАСК «Оранта».

Будівельні та монтажні роботи застраховані від традиційних ризиків: пожежі, вибуху, аварій, осідання ґрунту, дії підґрунтових вод та зсуву ґрунту.

Страхова сума встановлена окремо на:

- будівельні роботи - 12 млн. грн;
- допоміжні роботи - 1 000 тис грн;
- будівельні матеріали, обладнання й тимчасові споруди — 5 000 тис грн;

- будівельні машини - 900 тис. грн.

Договір укладено з безумовною франшизою - 2 %.

У результаті підтоплення будинку відбулося просідання фундаменту, що призвело до утворення тріщини стіни. Для ліквідації наслідків було проведено додаткові роботи на суму 390 тис. грн.

При проведенні газозварювальних робіт стався вибух балону з киснем, що призвело до руйнування перестінок суміжних квартир на 1 поверсі. Згідно з кошторисом на ремонт сума, пошкодження склали 210 тис.грн.

Визначити:

а)розмір збитку;

б) величину страхового відшкодування.

Задача 7.2. Підрядник, що виконував будівництво водопровідних та каналізаційних систем, застрахував пускові гарантійні зобов'язання від вибуху, аварії, неправомірних дій третіх осіб, крадіжки на страхову суму 3 000 тис. грн з умовною франшизою 2%.

У результаті неправомірних дій третіх осіб водопровідну систему в будинку було пошкоджено.

Заміна частини труб згідно зі складеним кошторисом склали 100 тис. грн.

Визначити розмір страхового відшкодування.

Задача 7.3. Фірма, якій доручено виконувати монтаж сталевого мосту через річку, уклала договір страхування будівельно-монтажних ризиків зі страховою компанією.

Страхову оцінку монтажу визначено згідно з проектним кошторисом у сумі 25 000 тис. грн.

Страхова сума встановлена у розмірі повної страхової оцінки.

Договір укладений з умовною франшизою у розмірі 1 %.

У результаті падіння літального апарату міст на стадії монтажу був пошкоджений.

Затрати на відновлення роботи склали 1200 тис. грн. Збитки, що виникли внаслідок недоліків у конструкції, склали 200 тис. грн.

Визначити:

а)розмір збитку;

б) величину страхового відшкодування.

Задача 7.4. Будівельна організація, яка проводить монтаж повітряних електроднін, звернулась у страхову компанію з проханням за-

страхувати об'єкт монтажу на випадок пожежі, надлишкової напруги у системі електромереж, бурі та претензій третіх осіб, що можуть виникнути внаслідок тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням монтажних робіт.

Страхова сума визначена СК як повна вартість об'єкта в сумі 1 000 тис. грн.

Ставка страхових платежів з вищесказаних ризиків наступні:

- буря - 0,1 %;
- осідання ґрунту - 0,02%;
- пожежа - 0,3 %;
- надлишкова напруга у системі електромереж - 0,05%;
- страхування відповідальності за тілесні ушкодження - 1,2%.

Надбавка до ставки в галузі будівництва при нещасному випадку 0,3 %.

У результаті настання страхового випадку були травмовані два працівники які втратили тимчасову працездатність строком на 10 днів

Визначити:

- а) ставку страхового платежу та за цим договором;
- б) розмір страхового відшкодування потерпілим

Задача 7.5. Будівельна організація застрахувала будівельно-монтажні ризики, пов'язані з будівництвом канатної дороги.

В обсяг страхового покриття ввійшли ризики вибуху, аварії, пожежі, а також неправомірні дії третіх осіб.

Договір укладено на страхову суму 5 000 тис. грн.

Безумовна франшиза визначена у розмірі 0,5%.

Організація додатково застрахувала свою відповідальність перед третіми особами за нанесення майнових втрат та тілесних ушкоджень на страхову суму 500 тис. грн, що можуть виникнути у зв'язку з виконанням будівельно-монтажних робіт.

У результаті падіння опори при розвантаженні були нанесені тілесні ушкодження одній особі, яка перебувала на лікарняному 15 днів.

Під час зсуву ґрунту опора впала на бурильну установку, що призвело до її повного руйнування.

Вартість бурильної установки на день страхового випадку склала 390 тис. грн. На заміну опори було затрачено 4300 грн. Затрати щодо ліквідації наслідків зсуву склала 1200 грн.

Визначити: а) розмір збитку за двома договорами; б) страхове відшкодування за двома договорами.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

План семінарського заняття

1. Необхідність та значення страхування фінансово-кредитних ризиків.
2. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів.
3. Страхування фінансових ризиків та гарантій.

Теми рефератів

1. Основні умови страхування фінансово-кредитних ризиків.
2. Делькредере страхування кредитів.
3. Економічний зміст страхової гарантії.
4. Механізм функціонування страхової угоди на умовах факторингу.
5. Особливість страхування від втрат прибутку.

Контрольні запитання

1. Розвиток страхування фінансово-кредитних ризиків.
2. Що є об'єктом страхування фінансово-кредитних ризиків?
3. Основні видів страхування фінансово-кредитних ризиків.
4. У яких випадках не надається страховий захист страхувальникам?
5. Які страхові збитки не відшкодовуються при страхуванні фінансово-кредитних ризиків?
6. В яких межах визначається страхова сума при страхуванні фінансово-кредитних ризиків?
7. Хто є суб'єктами страхування фінансово-кредитних ризиків?
8. У чому полягає страхування заставного майна?
9. Що представляє собою титульне страхування?
10. Чи є різниця між страхуванням фінансових ризиків та страхуванням кредитних ризиків?

Чи розповсюджується страховий захист при страхуванні фінансово-кредитних ризиків на підприємців, які співпрацюють з нерезидентами країни?

Задачі

Задача 8.1. Позичальник застрахував свою відповідальність за неповернення кредиту, який він отримав в комерційному банку на термін 5 місяців.

Сума кредиту - 30000 тис. грн. Відсоткова ставка - 25 % річних. Відповідальність страховика - 80%. Тарифна ставка — 3 %.

Позичальник не повернув суму кредиту за два місяця. За договором кредитування погашення кредиту відбувалося рівними частинами. Визначити:

- а) страхову суму;
- б) розмір страхового платежу;
- в) суму страхового відшкодування при настанні страхового випадку.

Задача 8.2. Позичальник отримав та застрахував у комерційному банку кредит у сумі 70000 тис. грн на термін - 6 місяців Відсотки за кредит становлять 28% річних. Тарифна ставка — 3 %.

У результаті банкрутства позичальник не зміг повернути 25% кредиту й проценти по ньому.

Франшиза за договором страхування становить 10% страхової суми.

Визначити:

- а) страхову суму;
- б) розмір страхового платежу;
- в) суму страхового відшкодування при настанні страхового випадку.

Задача 8.3. Корпорація «ТОСНІВА» уклала договір страхування контракту на поставку в Україну електронної техніки на суму 10000 тис. грн з фіксованими цінами протягом одного року.

При цьому, розмір умовної франшизи встановлено у розмірі 0,9%. За період виконання контракту курс національної валюти девальвував на 3 %. Визначте:

- а) суму збитку, що зазнала корпорація «ТОСНІВА»;

б) розмір страхового відшкодування.

Задача 8.4. Розрахувати суму збитків при страхуванні ризику непогашеного кредиту:

сума непогашеного кредиту - 75 000 грн, строк непогашеного кредиту - 6 місяців, відповідальність страховика - 85 %. сплата за кредит - 25 % річних.

Задача 8.5. Страховик уклав з банком договір добровільного страхування ризику непогашення кредиту.

Сума кредиту - 250 тис. грн.

Строк користування - 7 місяців.

Відсотки за кредит - 22% річних.

Встановлена тарифна ставка - 5%. Враховуючи стійкий фінансовий стан позичальника, було прийнято рішення страховиком про застосування понижуючого коефіцієнту - 0.8.

Ліміт відповідальності страховика становить 85%.

Визначити:

а) суму страхових платежів;

б) *розмір страхового відшкодування*

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна література**

1. Закон України «Про страхування»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Закон України «Про Національний банк України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
3. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
4. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>
5. Олійник О.В. Страхування: навч. посібн. / О.В. Олійник, Г.О. Нагаєва, Харків: ХНАУ, 2020. – 252 с.
6. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
7. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. — К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 328 с.
8. Русул Л.В. Страхування: від теорії до практики : навч. посіб. Л.В. Русул, М.П. Федішин, Н.А. Лаврук. – Чернівці, ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – 288 с.
9. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
10. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник. – Львів:»Новий світ – 2000», 2005. – 480 с.
11. Говорушко Т.А., Страхові послуги: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005
12. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.

13. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. - Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. - 656 с.

Додаткова література

1. Горбач Л.М. Страхова справа: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2003
 2. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. - К.: Знання, 1998
 3. Осадець С.С. Страхування. - Київ: КНЕУ, 1998
 4. Осадець С.С. Страхування: Підручник. - К.: КНЕУ, 2002
 5. Таркуцяк А.О. Страхові послуги: Навчальний посібник. - К.: Видавництво Європейського університету, 2003
 6. Шахов В.В. Страхование. - М.: Страховой полис, ЮНИТИ, 2002
 7. Юрій С.І., Шаварина М.П., Шаманська Н.В. Соціальне страхування: Підручник. - К.: Кондор, 2004
 8. Цивільний кодекс України. - К.: Парламентське видавництво. 2003. - 252с.
 9. Господарський кодекс України. - К.: Парламентське видавництво. 2003. - 192с.
10. Фориншурер – страхование в Украине IV [Електронний ресурс].
– Режим доступу: www.forinsurer.com